

Fa només unes setmanes, dins del mateix PP català, explicaven que el president espanyol, Mariano Rajoy, començaria a fer propostes al president de la Generalitat el 10 de novembre —confiats, potser, que no se celebraria cap mena de consulta o seria un fracàs total. Però els 2,3 milions de participants del 9N i les cues ben visibles en els col·legis electorals han canviat el guió. L'Estat espanyol ha iniciat una ofensiva contra la Generalitat per il·legalitzar *a posteriori* un procés amb urnes que la ciutadania ha legitimat amb els seus vots. La Fiscalia General, segons alguns a contracor, ha enviat a la Fiscalia de Catalunya un esborrany de querella contra Artur Mas i altres membres del Govern implicats en el 9N en el qual se'ls acusa de desobediència, prevariació i malversació, tres delictes que els experts en dret consultats per EL TEMPS dubten que tinguin massa recorregut possible ja que no hi veuen base jurídica.

Una prova que l'esborrany de querella no havia estat redactat amb gaire entusiasme, i menys convicció, seria la confirmació de la notícia de *La Vanguardia* que avançava que la Fiscalia de Catalunya hauria tornat l'esborrany de querella per greus errors de forma, entre els quals atribuir al Departament d'Interior, per exemple, competències que té assumides el Departament de Governació. Si la potinèria ha estat fruit de la manca de zel, la precipitació o un descuit és impossible de verificar però sembla improbable una errada tan gruixuda en un òrgan judicial tan destacat. A més, la Fiscalia de Catalunya —encapçalada per José María Romero de Tejada— hauria trobat excessiu un dels termes que es farien servir en aquest esborrany per referir-se al govern de la Generalitat com a “govern sediciós”. Un dels juristes consultats per EL TEMPS —que prefereix mantenir-se en l'anonimat— deixa anar, fins i tot, que el fiscal general Torres Dulce estaria molt molest per la pressió del Govern espanyol i la setmana passada hauria posat el seu càrrec a disposició del ministeri. Però l'únic fet provat ara com ara és que la Fiscalia va enviar l'esborrany i Torres-Dulce continua al seu lloc.

El president de la Fiscalia General de Catalunya, José María Romero de Tejada; el fiscal general de

La justícia incòmoda

Els experts en dret consideren que no hi ha bases jurídiques per a la querella que impulsa la Fiscalia General de l'Estat contra Artur Mas i altres membres del govern de la Generalitat pel 9N.

l'Estat, Eduardo Torres-Dulce, i el president de la Generalitat, Artur Mas, el passat juliol.

A l'hora de tancar aquest setmanari la Fiscalia de Catalunya no havia presentat la querella que teòricament imputaria Artur Mas, i parcialment la vice-presidenta Joana Ortega i la consellera d'Ensenyament Irene Rigau, de delictes de desobediència, malversació i prevaricació. Fonts jurídiques properes a la Generalitat que volen mantenir l'anonimat destaquen que “el més bàsic és que si el 9N es va incomplir alguna cosa va ser una providència automàtica de suspensió cautelar contra

un recurs d'un acte administratiu”, és a dir, la decisió, obligada per la Constitució, del Tribunal Constitucional de suspendre cautelarment el 9N. “Sembla que estem parlant que s'ha trencat Espanya però Espanya, el dilluns dia 10, continuava sent el mateix Estat que era el diumenge, dia 9.”

Desobediència. El catedràtic de dret penal Joan Queralt coincideix amb la font ja esmentada que no hi ha hagut desobediència respecte a la sentència

del Constitucional: “Diuen que Artur Mas no ha fet el que li ha dit el Tribunal Constitucional, però és que el TC no li ha dit res. El TC s'ha limitat a acusar rebut d'una demanda de l'Estat i, per imperatiu constitucional, l'ha de suspendre cautelarment. A Mas, el TC no li ha dit “faci això o faci això altre”, no li han dit res. Per tant, la desobediència –a banda d'altres coses– està per veure. La desobediència exigeix que es desobeeixi obertament –no amb subterfugis– una ordre i requereix també unes intimacions prèvies, que aquí no hi ha hagut. El sistema judicial t'ha de perseguir i dir-te ‘miri, vostè, que ha de complir això’. Això no ho han fet”.

Queralt opina que “no hi ha base jurídica per acusar Mas dels delictes que cita la Fiscalia –desobediència, prevaricació i malversació”. Opina que s'estan fent “servir els conceptes vulgars de desobediència, prevaricació i malversació, els conceptes vulgars de la gent del carrer, però no els conceptes que es recullen en el Codi penal. Hi ha una sèrie de requisits que són necessaris perquè un delictes sigui un delictes d'acord amb la lletra de la llei i en aquest cas no es donen”.

A l'ex-president del Parlament basc Juan Maria Atutxa se'l va inhabilitar per no acatar l'ordre de dissoldre el grup parlamentari Socialista Abertzaleak després de ser il·legalitzada Batauna. Aquell cas va ser diferent, segons Queralt, perquè “a Juan Maria Atutxa, el Tribunal Suprem –amb raó o sense– el va intimidar. Se'l va avisar diverses vegades. Va haver-hi requeriments. En canvi, en el cas del 9N, posarien la querella –si la posen– abans dels requeriments”.

Encara sobre el tema de la desobediència, Queralt qüestiona, fins i tot, el caràcter de tribunal del TC: “És un debat que discuteixen molt els tècnics: si el TC és un tribunal o no. Jo crec que no ho és. Té forma de tribunal però no és un tribunal. No està compost per jutges. Els que el componen es diuen jutges magistrats però l'estatut de jutge magistrat del TC no té res a veure amb el del jutge ordinari. No està sotmès al poder judicial, al Consell General del Poder Judicial. És una altra història. El nom no fa la cosa: també parlem de tribunal d'oposicions però no és un

No hi ha prevaricació perquè “les normes estan suspeses, no declarades nul·les”

tribunal. El TC tampoc”. Per reblar el clau, Queralt posa un exemple clar: “La prova és que si vas allà i dius que no t’han atès una pretensió judicial, et diran que, si no hi ha cap garantia constitucional en joc, allò no és feina seva. No és un tribunal en el sentit ordinari”.

Prevaricació. Un altre dels delictes que la Fiscalia imputaria a Mas i altres membres del seu govern seria el de prevaricació. Segons Queralt, en termes jurídics, “la prevaricació és dictar una resolució manifestament injusta i plenament conscient que és injusta”. En canvi, en aquest cas, la injustícia de la llei de consultes o de la convocatòria del 9N no és tan clara: “Les normes estan suspeses cautelarment pel TC però no estan declarades nul·les. El TC fa la suspensió cautelar perquè li ho imposa la Constitució. La Constitució diu que, quan el govern espanyol impugni una norma d’una comunitat autònoma, automàticament el TC ha de suspendre la norma cautelarment. Però la sentència no està motivada. És una providència automàtica. EL TC no ha valorat res”.

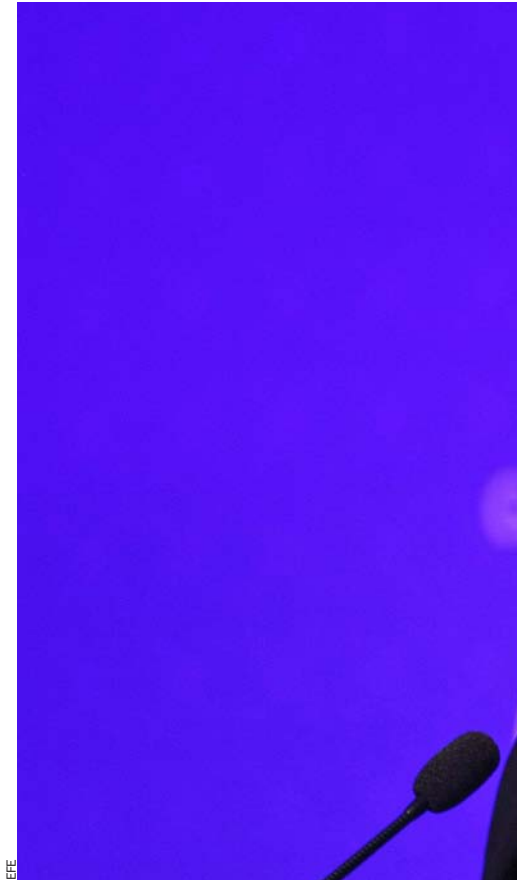
És a dir que el president Mas no podia tenir la consciència clara que la llei i la consulta són manifestament injustes.

D’altra banda, hi ha un procediment legal que el govern espanyol no ha seguit, segons Queralt: “Si el govern espanyol hagués cregut que aquí hi havia una resolució injusta o una desobediència, el que hauria d’haver fet no és presentar una altra demanda d’inconstitucionalitat sinó anar a la primera demanda i promoure el que se’n diu un incident d’execució dient-li: ‘Vostè, TC, va dictar una resolució A i aquests de la Generalitat no la compleixen. Per tant, els obrirem un incident d’execució’. I obririen una causa 1.1 o 1.2, no una causa 2, diferent de l’anterior. Per

exemple quan es va il·legalitzar Bata-suna, en un procés que va durar anys, només es va fer amb un plet i la resta són execució del primer plet. Per tant no està tan clar que sigui una prevaricació. Si haguessin pensat que ho era, haurien fet un expedient d’execució. I han fet un altre plet”.

Malversació. L’ús de diners públics de manera fraudulenta sembla que és un delictes encara menys imputable al president Mas. Queralt ho té clar: “De malversació tampoc ho és perquè a la Llei de Pressupostos de la Generalitat de 2014, aprovada el desembre de 2013 hi ha una partida per al 9N. Això no es va impugnar mai. Si haguessin estat atents, ho haurien impugnat en aprovar-ho al desembre. No ho van fer. Per tant els Pressupostos estan aprovats legalment i de malversació no n’hi ha”.

Les fonts consultades per EL TEMPS coincideixen en la manca de base jurídica per als delictes que presumptament se’ls imputarien. En canvi, opinen molt diferent sobre el recorregut

La querella que la Fiscalia General voldria que presentés la Fiscalia de Catalunya acusaria Artur Mas i Joana Ortega dels delictes de desobediència, malversació i prevaricació. Els experts consultats no hi veuen base jurídica.

que podria fer la querella si la Fiscalia de Catalunya finalment la presenta. És clar que, com que es tracta d'un aforat com el president Mas o les conselleres Ortega o Rigau, seria el Tribunal Superior de Justícia (TSJ) de Catalunya l'instància que assumiria el cas. Les fonts properes a la Generalitat creuen que el TSJ podria no admetre a tràmit la querella. "Això anirà al Tribunal Superior de Justícia de Catalunya –diuen aquestes fonts–, on hi ha jutges magistrats qualificats i s'ho miren amb molta prudència. Un jutge de primera

“Els Pressupostos tenien una partida per al 9N; no pot haver-hi delictes de malversació”

instància, que cada dia està veient casos i casos i casos, el primer que fa quan li arriba una querella és admetre-la, imputar i després ja veurem. En canvi, el TSJ és diferent. Una querella contra un aforat s'analitza molt bé. Podrien inadmetre d'entrada o admetre-la i després absoldre”.

Queralt no té clar si mai la querella arribaria a judici, però sí que pensa que el TSJ admetria la querella “perquè admet el 99,99% de les querelles que vénen de la Fiscalia”.

Les fonts properes a la Generalitat creuen que, en tot cas, aquest tipus de casos han d'anar per la via administrativa, no la penal, i acaben amb una multa, a tot estirar. En canvi, Queralt opina que, en aquest cas, “no pot haver-hi cap multa perquè no hi ha responsabilitat personal”. I no hi ha responsabilitat personal pel model d'Estat autòmic, segons el catedràtic de dret penal: “Cal tenir en compte que Espanya és un Estat d'autonomies. Per tant els ajuntaments i les comunitats autònomes no depenen jeràrquicament del poder central. En Rajoy no li pot dir a Mas o a l'alcalde de Saragossa ‘fes això o fes allò’. No li ho pot dir. A França, sí. Però aquí hi ha autonomia i en Mas depèn només de la llei, però no depèn de Zapatero o Rajoy. En tot cas, no hi pot haver responsabilitats personals. Això no pot derivar mai en una multa per a ningú”.

Tampoc no hi ha acord sobre la durada que podria tenir un procés d'aquesta mena. Segons fonts judicials que prefereixen mantenir l'anonimat “aquest cas seria un camí llarg”, trigaria “molts mesos i abans hi hauria eleccions”. Per contra, Queralt opina que “com a procés no seria molt llarg, perquè és un plet documental, tot són resolucions. No és un plet complicat, és fonamentalment jurídic: què volen dir aquests papers. Abans d'un any hauria d'haver-hi judici. Si ho volen tirar endavant i no aturar-ho, és clar”.

Fiscals incòmodes. Les tres fonts consultades opinen que la Fiscalia de Catalunya s'ha de sentir molt incòmoda amb l'esborrany de querella enviat des de la Fiscalia General de l'Estat. Una d'elles, fins i tot, considera que el fiscal general, Eduardo Torres-Dulce,

Francisco Bañeres és el tinent fiscal de la Fiscalia de Catalunya. La Fiscalia General de l'Estat els proposa un esborrany de querrella que no convenç els fiscals catalans.

s'ha de sentir incòmode. En declaracions públiques, però, Torres-Dulce va negar haver rebut pressions del govern espanyol. De fet, va declarar que considerava “ofensiva” una pregunta en aquest sentit perquè “rebre pressions seria il·legal i inconstitucional”. En el mateix sentit s'havia expressat Mariano Rajoy uns dies abans en la seva compareixença per parlar del 9N: negant qualsevol mena de pressió sobre la Fiscalia per part del seu Executiu.

Tots dos volien dissipar els dubtes sobre la independència de la justícia que Alicia Sánchez Camacho havia despertat l'11 de novembre declarant que la Fiscalia estava preparant una querrella, abans no es fes pública aquesta decisió. Encara van representar més llenya al foc unes altres declaracions de Sánchez Camacho captades per Cuatro el 9 de novembre on la presidenta del PP català comentava que ella mateixa estava “assessorant” algú –se sobreentén que la Fiscalia– perquè

“actuïn” contra les “pràctiques antidemocràtiques” del govern català.

Les sospites de manipulació de la justícia per part del govern espanyol i la potència excessiva que ha demostrat fins ara la Fiscalia General de l'Estat en tirar endavant la querrella fan pensar a algunes fonts que l'àmbit judicial viu amb incomoditat la tasca d'assumir com a problema legal un conflicte polític.

La judicialització de la vida política, per part de l'Estat, el PP i alguns altres actors unionistes –com UpyD i Ciutadans– no s'atura en el projecte de querrella contra Artur Mas i es mou en l'espai i el temps: des de l'àmbit més local, com és l'Ajuntament de Lleida, a l'escenari futur de les plebiscitàries.

A la Paeria de Lleida, on governa el socialista Àngel Ros, el PP amenaça de portar l'alcalde a la fiscalia si es demostra que el consistori va col·laborar en el 9N.

Pel que fa a les plebiscitàries, un dels possibles escenaris propers en el calendari polític català, també són objecte d'anàlisi per part de l'Advocacia de l'Estat amb l'objectiu d'aturar-les en cas de ser convocades. Una tasca que es presenta encara més difícil que acusar Mas de desobediència, prevaricació o malversació.

Alex Milian

Té base jurídica una querrella contra el president de la Generalitat, Artur Mas, i diversos consellers per l'organització del procés participatiu del 9N?

—D'entrada, no hi ha massa precedents d'iniciatives, tant en el que representa la decisió del Tribunal Constitucional com la mateixa querrella que ha plantejat la Fiscalia. Que tinguin conseqüències penals aquestes situacions és molt discutible jurídicament, perquè tot i que hi ha opinions favorables a imputar a Mas un delictes de sedició, des del punt de vista jurídic s'ha de descartar de manera oberta perquè el 9N no es va produir cap alçament ni cap alteració de l'ordre, ni res semblant.

—Podrien concórrer delictes de desobediència i prevaricació?

—També és més que dubtós, ja que perquè existeixi un delictes de desobediència hi ha d'haver un requeriment exprés i una desobediència al requeriment exprés, que no constava en la suspensió cautelar ordenada pel TC. Cal tenir en compte que el TC no forma part estricta del poder judicial, no és un òrgan que tingui uns tràmits executius com tenen els tribunals ordinaris. El Constitucional pren unes decisions sobre la Constitució que són molt generals, per això no hi ha precedents del cas del 9N. El govern espanyol va demanar que es fes un requeriment d'advertiment exprés a Artur Mas, però el Tribunal no ho va acordar, i de fet no hi ha precedents tampoc en què el TC actuï de manera executiva en un afer com pretenia el govern de Madrid, perquè el seu paper no és de jutjat ordinari, sinó que acorda qüestions de caràcter molt més general.

—Per tant, sense un requeriment exprés en la suspensió cautelar del TC sobre el 9N, no se'n poden derivar responsabilitats penals?

—Exacte, perquè no concorren els elements que marca la jurisprudència perquè pugui existir un delictes de desobediència. Cal diferenciar entre vulneracions de l'ordenament jurídic dels delictes, són dos conceptes molt diferents. Si cada vegada que es produeix una infracció de l'ordenament jurídic haguéssim d'enviar la gent a la presó... Tots els dies es produeixen

El delictes de desobediència no existeix perquè no hi ha requeriments del TC a Artur Mas